

Rekomendacja Komitetu Doradczego ds. Akwakultury (AAC) w sprawie reformy polityki w dziedzinie akwakultury

AAC 2024-04

PMEF muszą uwzględnić postulat Komitetu, aby w możliwie największym stopniu unikać wzrostu obciążeń administracyjnych związanych z gromadzeniem danych na potrzeby wskaźników za pomocą środków zgodnych z potrzebą poprawy ochrony środowiska i dobrostanu zwierząt.

Komitet Doradczy ds. Akwakultury (AAC) wyraża wdzięczność za wsparcie finansowe otrzymane od UE

Indeks

Indeks 2

I. Kontekst 4

II. Uzasadnienie 8

III. Wnioski..... 15

Wykaz akronimów

AAC	Komitet Doradczy ds. Akwakultury
AAM	Mechanizm pomocy dla akwakultury
APC	Reforma polityki w dziedzinie akwakultury
ASR	Rozporządzenie w sprawie zrównoważonego rozwoju akwakultury
DCF	Ramy gromadzenia danych
EFMRA	Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury
ESG	Strategiczne wytyczne Komisji Europejskiej na lata 2021–2030
ETO	Europejski Trybunał Obrachunkowy
FEAP	Federacja Europejskich Producentów Akwakultury
IBO	Organizacja międzybranżowa
JRC	Wspólne Centrum Badawcze
MAC	Komitet Doradczy ds. Rynków
MNSP	Wieloletni krajowy plan strategiczny
MSPD	Dyrektywa w sprawie planowania przestrzennego obszarów morskich
PC	Państwo członkowskie
PMEF	Ramy realizacji, monitorowania i ewaluacji
PMP	Plan produkcji i wprowadzania do obrotu
PO	Organizacja producentów
RDSM	Ramowa Dyrektywa w sprawie strategii morskiej
RDW	Ramowa dyrektywa wodna
STECF	Komitet Naukowo-Techniczny i Ekonomiczny ds. Rybołówstwa
TFUE	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
WOR	Wspólna organizacja rynku
WPRYB	Wspólna polityka rybołówstwa

Główne materiały źródłowe w tej Rekomendacji

[Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej](#)

[Wspólna polityka rybołówstwa](#)

[Wspólna organizacja rynku](#)

[Ramy gromadzenia danych](#)

[Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury](#)

[Ramowa dyrektywa wodna](#)

[Ramowa Dyrektywa w sprawie strategii morskiej](#)

[Dyrektywa w sprawie planowania przestrzennego obszarów morskich](#)

[Dyrektywa ptasia](#)

[Dyrektywa siedliskowa](#)

[Strategiczne wytyczne Komisji UE dotyczące bardziej zrównoważonej i konkurencyjnej akwakultury w](#)

[UE](#)

I. Kontekst

1. Bieżące ramy polityki UE w zakresie akwakultury

1.1 Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE)

W art. 4 TFUE¹ wymienia rolnictwo i rybołówstwo jako główne obszary; art. 38 stanowi, że UE określa i realizuje wspólną politykę rolną i rybołówstwa; a art. 40 wzywa do ustanowienia wspólnej organizacji rynków produktów rolnych.

TFUE nie zawiera wyraźnych odniesień do akwakultury w postanowieniach dotyczących rybołówstwa i rolnictwa, ale produkty akwakultury wchodzą w zakres Załącznika 1, ponieważ obejmują produkty posiadające kod CN 3 i 16.

Tym samym TFUE nie wprowadza rozróżnienia między rolnictwem a rybołówstwem, ale postanowienia dotyczące „wspólnej polityki” i „wspólnych produktów” obejmują produkty wymienione w Załączniku 1.

W tej kwestii Komitet Doradczy ds. Akwakultury (AAC) uznaje i zakłada, że rekomendacja w sprawie reformy polityki w dziedzinie akwakultury (APR) jest zgodna z odpowiednim postanowieniem TFUE.

Komitet AAC zaleca włączenie akwakultury jako głównego obszaru w następnej wersji TFUE.

1.2 Wspólna polityka rybołówstwa (WPRYB)

Wspólna polityka rybołówstwa (WPRYb) stanowiła pierwotnie część Wspólnej polityki rolnej i rybołówstwa, ale w 1970 r. uzyskała odrębną tożsamość w postaci WPRYb.

Dnia 26 kwietnia 2000 r. Komisja postanowiła, że akwakultura nie spełniała wymagań rozporządzenia w sprawie rozwoju obszarów wiejskich, pomimo tego, że jest to działalność rolnicza obejmująca zasoby będące własnością prywatną².

W komunikacie Komisji w sprawie akwakultury przyjętym w 2009 r. wskazano podstawowe bariery dla rozwoju akwakultury i wskazano na potrzebę uwzględnienia jej w reformie WPRYb w 2013 r.³

Reforma WPRYb⁴ uwzględniła art. 34 dotyczący „*Promowania zrównoważonej akwakultury*”, w celu poprawy bezpieczeństwa żywnościowego i dostaw, wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, i nakłada następujące obowiązki:

- przyjęcie przez Komisję niewiążących strategicznych wytycznych w sprawie rozwoju zrównoważonej akwakultury;
- ustanowienie przez państwa członkowskie (PC) wieloletnich krajowych planów strategicznych (MNSP) w oparciu o wytyczne strategiczne;
- współpraca Komisji z państwami członkowskimi w celu wymiany najlepszych praktyk za pośrednictwem otwartej metody koordynacji środków podanych w MNSP; a także
- zachęcanie przez Komisję do wymiany najlepszych praktyk i ułatwianie koordynacji środków krajowych przewidzianych w MNSP.

¹ Wersja skonsolidowana *Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej*, 2012 r.

² Sprawozdanie na temat akwakultury w Unii Europejskiej, Parlament Europejski, 2002 r.

³ Budowanie zrównoważonej przyszłości akwakultury, COM(162) 2009

⁴ Rozporządzenie WPRYb 1380/2013

Komisja/państwa członkowskie przyjęły wytyczne strategiczne/MNSP w 2002 r. (Strategia na rzecz zrównoważonego rozwoju akwakultury europejskiej), w 2009 r. (Budowanie zrównoważonej przyszłości akwakultury – nowy impuls dla strategii na rzecz zrównoważonego rozwoju akwakultury europejskiej), w 2013 r. (Strategiczne wytyczne dotyczące zrównoważonego rozwoju akwakultury w UE) oraz w 2021 r. (Strategiczne wytyczne na rzecz bardziej zrównoważonej i konkurencyjnej akwakultury w UE na lata 2021–2023).

W 2023 r. Komisja ustanowiła mechanizm pomocy dla akwakultury (AAM), mający na celu wspieranie realizacji strategicznych wytycznych, ale wytyczne te nie mają charakteru wiążącego.

Akwakultura wchodzi w zakres wyłącznych kompetencji UE jedynie w odniesieniu do środków rynkowych i finansowych⁵. W odniesieniu do innych aspektów wchodzi ona w zakres kompetencji dzielonych pomiędzy UE i państwami członkowskimi, z zastrzeżeniem zasad pomocniczości i proporcjonalności. Kompetencje dzielone w zakresie akwakultury wykonywane są głównie na poziomie państw członkowskich, przy czym UE odgrywa jedynie strategiczną rolę w zakresie koordynacji polityki zgodnie z rozporządzeniem w sprawie WPRyb.

Art. 25 odnosi się do „wymogów dotyczących danych do celów zarządzania rybołówstwem” i zawiera dane służące do oceny wyników społeczno-ekonomicznych akwakultury.

Art. 35 nakazuje ustanowienie „Wspólnej organizacji rynku produktów rybołówstwa i akwakultury”.

Art. 43 nakazuje utworzenie „Komitetu Doradczego ds. Akwakultury (AAC)”. Komitet AAC przedstawia Komisji i państwom członkowskim rekomendacje dotyczące problemów w zakresie polityki. Dalsze zasady szczegółowo opisujące funkcjonowanie Komitetów doradczych określono w rozporządzeniach delegowanych Komisji⁶.

1.3 Wspólna organizacja rynku (WOR)

Wspólna organizacja rynku (WOR)⁷ produktów rybołówstwa i akwakultury ustanawia między innymi ramy prawne dotyczące informacji dla konsumentów, standardów rynkowych, organizacji producentów (PO) i organizacji międzybranżowych (IBO).

Ramy prawne dla organizacji producentów i organizacji międzybranżowych obejmują rozporządzenie wykonawcze w sprawie uznawania organizacji producentów i organizacji międzybranżowych⁸, rozporządzenie wykonawcze⁹ dotyczące planów produkcji i wprowadzania do obrotu (PMP) oraz rekomendację Komisji¹⁰ w sprawie ustanawiania i wdrażania PMP.

1.4 Ramy gromadzenia danych (DCF)

Rozporządzenie DCF¹¹ ustanawia ramy gromadzenia danych i zarządzania nimi w sektorze rybołówstwa (i akwakultury). Decyzja delegowana Komisji¹² określa dane, które należy gromadzić na temat akwakultury, a decyzja wykonawcza Komisji¹³ ustanawia progi gromadzenia danych.

⁵ Ibid. art. 1 (1) (b)

⁶ Rozporządzenia delegowane Komisji 2015/242 i 2022/204

⁷ Rozporządzenie WOR 1379/2013

⁸ Rozporządzenie wykonawcze Komisji 1419/2013

⁹ Rozporządzenie wykonawcze Komisji 1418/2013

¹⁰ Rekomendacja Komisji (2014/117)

¹¹ Rozporządzenie DCF 2017/1004

¹² Decyzja delegowana Komisji 2021/1167

¹³ Decyzja wykonawcza Komisji 2021/1168

1.5 Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury (EFMRA)

Rozwój sektora akwakultury i rybołówstwa w UE jest wspierany finansowo przez EFMRA¹⁴. Produkcja akwakultury oraz przetwarzanie i wprowadzanie do obrotu jej produktów jest objęte priorytetem z funduszu EFMRA.

1.6 Polityki horyzontalne UE

Polityki horyzontalne dotyczące m.in. ochrony środowiska, zdrowia ludzi i zwierząt oraz rolnictwa organicznego mają istotny wpływ na rozwój akwakultury.

Szczególny wpływ na dostęp sektora akwakultury do wody i przestrzeni mają następujące dyrektywy środowiskowe: ramowa dyrektywa wodna (RDW)¹⁵, ramowa dyrektywa w sprawie strategii morskiej (RDSM)¹⁶, dyrektywa w sprawie planowania przestrzennego obszarów morskich (MSPD)¹⁷, dyrektywa ptasia¹⁸ i dyrektywa siedliskowa¹⁹.

W dyrektywach horyzontalnych nie uwzględnia się faktu, że sektor akwakultury w UE składa się głównie z mikroprzedsiębiorstw i małych przedsiębiorstw, które muszą spełniać te same wymagania co większe przedsiębiorstwa.

1.7 Ustawodawstwo państw członkowskich i zarządzanie w zakresie akwakultury

Przepisy ustawodawcze państw członkowskich i zarządzanie w zakresie akwakultury mają charakter krajowy lub lokalny i są uznawane przez sektor akwakultury za poważną barierę dla wzrostu i rozwoju tego sektora.

Poniżej przedstawiono bieżące ramy polityki UE w zakresie akwakultury.

Traktat Unijny obejmuje akwakulturę			
Rozporządzenie EFMRA	Rozporządzenie DCF	Rozporządzenie WPRyb	Rozporządzenie WOR
	Decyzja delegowana Decyzja wykonawcza	Cele Niewiążące wytyczne Komisji Europejskiej MNSP państw członkowskich Wymiana najlepszych praktyk PC Koordynacja MNSP przez Komisję Europejską AAC (AAM) Rozporządzenia delegowane AAC	Cele Informowanie konsumentów Standardy rynkowe Organizacja producentów (PO) Rozporządzenia wykonawcze organizacji producentów Rekomendacje Komisji w sprawie organizacji producentów

Polityki horyzontalne UE i ustawodawstwo/zarządzanie państw członkowskich w zakresie akwakultury

2. Wpływ i skuteczność polityki

Minęło ponad dwadzieścia lat od chwili, gdy Komisja opublikowała pierwszą strategię zrównoważonego rozwoju europejskiej akwakultury w 2002 r²⁰. Strategia ta dotyczyła spowolnienia rozwoju, a jej celem było zwiększenie produkcji akwakultury, rozstrzygnięcie konfliktów związanych z dostępem do przestrzeni i poprawienie zarządzania.

¹⁴ EFMRA 2017/1004

¹⁵ RDW, 2000/60

¹⁶ RDSM, 2008/56

¹⁷ MSPD, 2014/89

¹⁸ Dyrektywa ptasia, 2009/147

¹⁹ Dyrektywa siedliskowa 92/43

²⁰ COM(2002) 511 final

W roku 2009 Komisja stwierdziła,²¹ że wystąpiła stagnacja wielkości produkcji akwakultury w UE oraz że do najważniejszych barier należy dostęp do przestrzeni, wody i zarządzanie. Wnioski te powtórzono w strategicznych wytycznych z roku 2013, a później ponownie w strategicznych wytycznych na rok 2021 wraz z inicjatywami mającymi na celu poprawę dobrostanu zwierząt i zmniejszenie wpływu na środowisko.

Komitet Doradczy ds. Akwakultury (AAC) przychylnie przyjął propozycję Komisji dotyczącą corocznych ankiet w celu monitorowania postępów i oddziaływania bieżących instrumentów UE,²² a omówienie wyników pierwszego badania przewiduje wiosną 2024 r.

Co więcej, Komitet Doradczy ds. Akwakultury (AAC) zwraca uwagę na dokładną ocenę, która ma się rozpocząć w roku 2025, szereg wytycznych Komisji oczekujących na wprowadzenie oraz planowaną na rok 2029 ocenę Strategicznych wytycznych.

Komitet AAC ma pewność, że Komisja zrealizuje działania przewidziane w strategicznych wytycznych oraz że wytyczne Komisji będą uwzględniać najważniejsze kwestie powiązane z akwakulturą.

Komitet AAC podkreśla, że Parlament Europejski, Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny, Komitet Regionów i Rada UE również wspierają strategiczne wytyczne.

Wydane niedawno sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego (ETO) (*ang.* European Court of Auditors - ECA)²³ stwierdza ograniczone postępy uzyskane przez państwa członkowskie w kontekście realizacji celów produkcji akwakultury, stagnację produkcji, spadek zatrudnienia w sektorze akwakultury oraz brak dostępnych wskaźników pozwalających na monitorowanie zrównoważonego rozwoju akwakultury w UE. W roku 2014 ETO uznał, że środki stosowane przez państwa członkowskie do wspierania zrównoważonego rozwoju akwakultury nie zostały poprawnie opracowane ani wdrożone²⁴. Komitet AAC zauważa potrzebę wprowadzenia spójnych i wspierających ram polityki, aby umożliwić sektorowi i społeczeństwu korzystanie z programów pomocy publicznej.

Nie zmienia to faktu, że wielkość produkcji akwakultury w UE utrzymuje się na stałym poziomie od roku 2000, nie zrealizowano celu WPRyb dotyczącego promowania zrównoważonej akwakultury w celu poprawy bezpieczeństwa żywnościowego oraz dostaw, wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, a poziom samowystarczalności UE dla produktów wodnych osiągnął najniższy poziom w 2021 r. spadając do 38 procent²⁵.

Komitet AAC zauważa, że programy prac prezydencji Komitetu w większości państw członkowskich obejmują punkty dotyczące rolnictwa i rybołówstwa, ale nie akwakultury, oraz że porządek obrad corocznych grudniowych dyskusji przy okrągłym stole z komisarzem Dyrekcji Generalnej ds. Gospodarki Morskiej i Rybołówstwa (DG MARE) nie obejmuje akwakultury.

²¹ COM(2009) 162 final

²² Wytyczne strategiczne Komisji, Wieloletnie krajowe plany strategiczne (MNSP) państw członkowskich, wymiana najlepszych praktyk

²³ Polityka UE w zakresie akwakultury, Europejski Trybunał Obrachunkowy, 2023

²⁴ Skuteczność wsparcia finansowego z Europejskiego Funduszu Rybackiego na rzecz rozwoju akwakultury, Europejski Trybunał Obrachunkowy, 2014

²⁵ The EU Fish Market 2023 (Rynek rybny UE 2023), EUMOFA

II. Uzasadnienie

3. Potrzeba nowych ram polityki w zakresie akwakultury

Strategiczne wytyczne uzasadniają potrzebę opracowania nowej strategii i stwierdzają, że „strategiczne i długoterminowe podejście do zrównoważonego wzrostu akwakultury w UE jest w związku z tym bardziej istotne w dniu dzisiejszym niż kiedykolwiek”.

Akwakultura jest uzależniona od dostępu do dóbr wspólnych (tj. wód otwartych, obszarów przybrzeżnych, słodkiej wody, terenów), a rosnąca konkurencja z innymi użytkownikami wymaga nowych ram polityki wspierających strategiczny rozwój tego sektora.

Komitet AAC i wspomniane instytucje UE wspierają ESG.

Komitet stwierdził niedawno, że należy nadać priorytet akwakulturze oraz że jest to niezbędne do zapewnienia dostaw pożywej, zdrowej i bezpiecznej żywności, zmniejszenia dużej zależności UE od przywozu produktów wodnych oraz stworzenia możliwości gospodarczych i miejsc pracy²⁶. Priorytetowe znaczenie ma także zapewnienie dobrostanu zwierząt i ochrony środowiska zarówno w przypadku produkcji UE, jak i importowanych produktów wodnych.

Wynika z tego, że obecne ramy i środki polityki unijnej nie okazały się skuteczne pod względem uwalniania potencjału sektora akwakultury UE.

Komitet AAC stwierdza, że głównym problemem jest mniejszy priorytet polityczny nadawany akwakulturze w państwach członkowskich w porównaniu z rolnictwem i rybołówstwem oraz że podstawową przyczyną jest brak politycznego zaangażowania państw członkowskich na rzecz rozwoju zrównoważonej akwakultury w Unii Europejskiej. Prowadzi to w konsekwencji do niepowodzeń we wdrażaniu polityki:

1. niewiążące strategiczne wytyczne mają ograniczony wpływ na ustawodawstwo/zarządzanie państw członkowskich, wykorzystanie dotacji UE i rozwój sektora;
2. istnieją niedociągnięcia w wieloletnich krajowych planach strategicznych (MNSP) pod względem treści i wdrożenia;
3. nie wprowadzono skutecznych i terminowych środków następczych; oraz
4. cel tej polityki, jakim jest promowanie zrównoważonej akwakultury, nie jest możliwy do zmierzenia.

Komitet AAC stwierdza, że reforma polityki w dziedzinie akwakultury (APR) jest konieczna w celu przezwyciężenia błędów istniejących w tej polityce.

4. Reforma polityki w dziedzinie akwakultury

W reformie APR uznano, że akwakultura jest porównywalna do rolnictwa, ponieważ w obu tych sektorach występują te same niepewności gospodarcze, a ponadto akwakultura jest bardziej narażona na konkurencję ze strony importowanych produktów wodnych.

Komitet AAC ma podzielone zdanie na temat WPRyb. „Inne grupy interesu” opowiadają się za połączeniem rolnictwa, rybołówstwa i akwakultury w nowej nadrzędnej wspólnej polityce żywnościowej, podczas gdy „przedstawiciele organizacji sektorowych” opowiadają się za

²⁶ Wnioski Komitetu w sprawie nowych strategicznych wytycznych UE, PECHÉ 270, 2022

ustanowieniem odrębnej wspólnej polityki akwakultury. APR nie zawiera zalecenia dotyczącego WPRyb.

Cele zalecanej reformy polityki w dziedzinie akwakultury (APR) obejmują zwiększenie zaangażowania decydentów państw członkowskich na rzecz akwakultury, przy jednoczesnym uwzględnieniu kwestii zrównoważonego rozwoju, w tym dobrostanu zwierząt i ochrony środowiska, aby przezwyciężyć bieżące niepowodzenia polityczne i przygotować sektor akwakultury UE do wspólnej polityki żywnościowej proponowanej przez IPES²⁷ oraz rekomendowanej wcześniej przez Komitet AAC. APR obejmuje, co następuje:

1. ustanowienie rozporządzenia w sprawie zrównoważonego rozwoju akwakultury (ASR);
2. ustanowienie nowego rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów akwakultury;
3. wniesienie poprawki do ram prawnych dla organizacji producentów i organizacji międzybranżowych;
4. ustanowienie nowego aktu prawnego dotyczącego ram realizacji, monitorowania i ewaluacji (PMEF); oraz
5. poprawienie spójności pomiędzy celami polityki w zakresie akwakultury a dyrektywami UE dotyczącymi ochrony środowiska.

Komitet AAC proponuje następujący plan działania dotyczący reformy polityki w dziedzinie akwakultury (APR):

	2025	2026	2027
1. ASR			
2. PMEF			
3. Rozporządzenie WOR dla akwakultury			
4. Ramy prawne organizacji producentów / organizacji międzybranżowych			
5. Spójność dyrektyw dotyczących akwakultury i ochrony środowiska UE			

Rekomendacja w sprawie reformy polityki w dziedzinie akwakultury (APR) i jej elementów wymaga dalszego dopracowania.

Konieczne jest zbadanie zgodności prawnej z traktatami unijnymi oraz zasadami pomocniczości i proporcjonalności. Komitet AAC stwierdza, że APR jest skuteczna i wydajna w osiągnięciu celów istotnych w kontekście bieżącej sytuacji, nowych wyzwań i możliwości, zachowując przy tym spójność z innymi politykami UE oraz prezentując unijną wartość dodaną.

Konieczne jest dokładne rozważenie kolejności działań wykonawczych i kamieni milowych.

5. Elementy reformy polityki w dziedzinie akwakultury

5.1 Wprowadzanie rozporządzenia w sprawie zrównoważonego rozwoju akwakultury (ASR)

²⁷ Towards a Common Food Policy for the European Union (W stronę Wspólnej polityki żywnościowej Unii Europejskiej), 2019

Strategia „od pola do stołu” obejmuje wniosek ustawodawczy dotyczący ram zrównoważonych systemów żywnościowych w celu przyspieszenia i ułatwienia przejścia na bardziej sprawiedliwe i bardziej zrównoważone systemy żywnościowe w UE.

ASR powinno być rozporządzeniem ramowym skupiającym się na czterech podstawowych elementach.

Głównym celem rozporządzenia ASR jest zagwarantowanie równych szans i przyczynienie się do zrównoważonego zapewnienia długoterminowego bezpieczeństwa żywnościowego w zakresie produktów akwakultury. W związku z tym ASR powinno ustanowić wymierne i stopniowo rosnące cele w zakresie dostaw produktów zrównoważonej akwakultury, biorąc pod uwagę różne rodzaje akwakultury w UE.

Aby nadać kierunek i monitorować postęp, rozporządzenie ASR powinno nakazywać wprowadzenie wyraźnych celów w zakresie zestawu podstawowych wskaźników zrównoważonego rozwoju (środowisko, rentowność ekonomiczna, dobrostan społeczny i dobrostan zwierząt).

Zrównoważony system żywnościowy powinien promować zrównoważoną konsumpcję. Do tej kwestii odniesiono się częściowo w proponowanym nowym rozporządzeniu WOR dotyczącym produktów akwakultury, jednak w rozporządzeniu ASR należy wzywać do włączenia kryteriów zrównoważonego rozwoju do zamówień publicznych obejmujących produkty akwakultury.

Dostępność pomocy publicznej powinna być powiązana z osiągnięciem celów zrównoważonego rozwoju.

Ponadto, ASR powinno nakładać obowiązek ustanowienia ram realizacji, monitorowania i ewaluacji (PMEF).

Podstawą prawną rozporządzenia ASR powinny być art. 43 i art. 114 TFUE.

5.2 Ramy realizacji, monitorowania i ewaluacji (PMEF)

Prawnie wiążące ramy realizacji, monitorowania i ewaluacji (PMEF) mają na celu przewyżczenie bieżących niepowodzeń we wdrażaniu polityki poprzez wprowadzenie solidnych ram monitorowania postępów i wpływu APR.

Ramy PMEF muszą uwzględnić postulat Komitetu, aby w możliwie największym stopniu unikać wzrostu obciążeń administracyjnych związanych z gromadzeniem danych na potrzeby wskaźników²⁸ za pomocą środków zgodnych z potrzebą poprawy ochrony środowiska i dobrostanu zwierząt.

Strategiczne wytyczne Komisji zalecają, aby każde państwo członkowskie przyjęło jeden akt prawny dotyczący akwakultury i utworzyło jeden organ krajowy odpowiedzialny za akwakulturę. Komitet AAC uznaje, że przestrzeganie wytycznych zmniejszy obciążenie administracyjne państw członkowskich.

Coroczna ankieta mająca na celu monitorowanie postępów w realizacji celów ilościowych państw członkowskich w zakresie wzrostu

²⁸ Wnioski Komitetu w sprawie sprawozdania specjalnego Europejskiego Trybunału Obrachunkowego na temat polityki w dziedzinie akwakultury, 6023/24, 2024

W ankiecie tej wykorzystano wskaźniki wydajności i wskaźniki bazowe na lata 2016–2020. Ankieta ta powinno zostać przeprowadzona po raz pierwszy w 2024 r²⁹.

Znaczący wzrost wielkości akwakultury określają cztery kamienie milowe:

Osiągnięcie każdego kamienia milowego zajmuje od 1 roku do 3 lat, a ankieta ma na celu uwzględnienie tej różnicy czasowej podczas oceny postępów w osiągnięciu celów ilościowych państw członkowskich w zakresie wzrostu.

Pierwszy etap obejmuje dziesięć wskaźników opartych na istniejących ramach gromadzenia danych lub publikacjach:

Decyzja delegowana DCF	Fundusz EFMRA	Raporty roczne EUMOFA (Europejskie Obserwatorium Rynku dla Rybołówstwa i Akwakultury)
1. Masa sprzedaży według gatunku (kg)	7. Inwestycje produkcyjne (€)	9. Produkty wodne o wskaźniku samowystarczalności (%)
2. Sprzedaż brutto według gatunku (€)	8. Innowacje (€)	10. Deficyt handlu (€)
3. Inwestycje (€)		
4. Użyta pasza dla ryb (kg)		
5. Liczba przedsiębiorstw (liczba)		
6. Zatrudnienie (liczba)		

Drugi etap obejmuje pięć dodatkowych wskaźników, które wymagają od państw członkowskich gromadzenia dodatkowych danych. Komitet AAC uważa, że dane te są dostępne, ale konieczne może być ich uzyskanie od różnych organów państw członkowskich. Komitet AAC podkreśla znaczenie tych dodatkowych wskaźników, ponieważ dostarczają one niezbędnych informacji na temat dostępu sektora do przestrzeni oraz wody, który to dostęp uważa się za poważną barierę dla wzrostu i rozwoju.

Wskaźnik	Źródło danych
1. Nowe licencje ³⁰ dla gospodarstw akwakultury (liczba i powierzchnia w km ² dla gospodarstw morskich)	MAPA UE
2. Wyznaczone strefy dla akwakultury morskiej i śródkowodnej (km ² i % wód objętych RDW)	
3. Wyznaczone strefy dla akwakultury morskiej (km ² i % wód objętych RDSM)	
4. Stan produkcji stref 3 i 4 zgodnie z postanowieniami Załącznika IV ramowej dyrektywy wodnej (RDW) 1.2	

Te cztery wskaźniki należy uwzględnić w tabeli 10 decyzji delegowanej Komisji 2021/1167.

Ustalanie wskaźników i celów w zakresie zrównoważonej akwakultury

²⁹ Pismo Komisji do Komitetu AAC, 2023

³⁰ Termin „licencje” obejmuje pozwolenia, koncesje itp. wymagane do założenia i prowadzenia gospodarstwa akwakultury

Ustalenie wskaźników i celów zostało również zaproponowane przez ETO³¹ i Wspólne Centrum Badawcze³². Komitet AAC uważa za niezbędne sformalizowanie i osiągnięcie celów zrównoważonego rozwoju w taki sposób, aby były one zintegrowane z celami wzrostu.

Wytyczne Komisji dotyczące efektywności środowiskowej określają wskaźniki środowiskowe, uwzględniając prace wykonane przez Wspólne Centrum Badawcze nad wskaźnikami dla akwakultury w kontekście unijnego systemu monitorowania biogospodarki oraz sprawozdań Komitetu Naukowo-Technicznego i Ekonomicznego ds. Rybołówstwa (STECF) określających wskaźniki zrównoważonego rozwoju dla akwakultury³³.

W niedawnym dokumencie badawczym określono kryteria wyboru wskaźników, proponując zestaw wskaźników. ³⁴Wspólne Centrum Badawcze (JRC) proponuje ramy oceny zrównoważonego rozwoju w szerokim systemie żywnościowym³⁵, Komitet Naukowo-Techniczny i Ekonomiczny ds. Rybołówstwa (STECF) proponuje kryteria i wskaźniki w celu włączenia aspektów zrównoważonego rozwoju do norm handlowych w ramach Wspólnej Organizacji Rynku (WOR)³⁶, AAC i MAC zalecają, aby STECF zaproponował wskaźniki dotyczące zrównoważonego rozwoju gospodarczego i odpowiadające im progi na poziomie gospodarstw i sektorów³⁷, a Federacja Europejskich Producentów Akwakultury (FEAP) zaproponowała kryteria zrównoważonej akwakultury ryb³⁸.

Komitet AAC zaleca wskaźniki dotyczące dobrostanu zwierząt i podkreśla, jak ważne jest, aby wskaźniki zrównoważonego rozwoju uwzględniały standardy odpowiedzialnej akwakultury opracowane i zarządzane przez Unijną Platformę ds. Dobrostanu Zwierząt, Światową Organizację Zdrowia Zwierząt i Komitet Doradczy ds. Zarządzania Akwakulturą (ASC).³⁹

Komitet AAC proponuje, aby Komisja publikowała wskaźniki wydajności i zrównoważonego rozwoju na publicznym panelu kontrolnym, a także aby sprawozdania gospodarcze STECF dotyczące sektora akwakultury w UE były corocznie publikowane i zawierały rozdział na temat efektywności polityki UE w zakresie akwakultury w oparciu o powyższe wskaźniki.

Regularne monitorowanie w celu oceny postępu Wieloletnich krajowych planów strategicznych (MNSP) / wytycznych strategicznych

Monitorowanie mogłoby opierać się na dwóch kwestionariuszach.

W załączniku do strategicznych wytycznych zaproponowano konkretne działania Komisji, państw członkowskich i Komitetu AAC.

Pierwszy kwestionariusz mógłby stanowić kontynuację działań wymienionych w Załączniku.

³¹ Polityka UE w zakresie akwakultury, Europejski Trybunał Obrachunkowy, Sprawozdanie specjalne, 2023

³² Koncepcje zrównoważonego systemu żywnościowego UE, Wspólne Centrum Badawcze (Concepts for a sustainable EU Food System, Joint Research Centre, 2022

³³ Odpowiedź Komisji Europejskiej na sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego na temat akwakultury, 2023

³⁴ Utworzenie portalu internetowego ze wskaźnikami zrównoważonego rozwoju w dziedzinie akwakultury dla społeczeństwa (Making a web-portal with aquaculture sustainability indicators for the public), Frontiers in Sustainable Food Systems, E. Mikkelsen i in., 2021

³⁵ Ibid Wspólne Centrum Badawcze (JRC), 2022

³⁶ STECF-20-05

³⁷ Wspólna rekomendacja AAC/MAC, lipiec 2023 r.

³⁸ Techniczne kryteria przesiewowe dla akwakultury ryb, FEAP, 2022

³⁹ asc-aqua.org

Drugi kwestionariusz stanowi kontynuację MNSP z wykorzystaniem nowego szablonu. Komitet AAC proponuje opracowanie szablonu do angielskiego sumariusza MNSP, który umożliwiłoby lepsze oszacowanie względem celów, środków i harmonogramu niezbędnych do jego wykonania. Jest to niezbędne w celu zapewnienia skutecznego monitorowania postępów w realizacji planu MNSP, a szablon ten powinien uwzględniać wskaźniki zaproponowane powyżej.

Komitet AAC zauważa, że bieżące wytyczne strategiczne obejmują jedno dziesięciolecie i kilka działań, ale nie proponują harmonogramu. AAC proponuje podzielenie wytycznych na okresy 3-letnie, aby zapewnić bardziej ukierunkowane podejście, oraz przeprowadzenie monitoringu pod koniec każdego z tych okresów.

Regularne monitorowanie przestrzegania wytycznych Komisji przez państwa członkowskie

Wytyczne strategiczne przewidują kilka niewiążących wytycznych Komisji. Akt delegowany w sprawie PMEF powinien wzywać państwa członkowskie do przekazywania Komisji informacji zwrotnych na temat tego, w jaki sposób, kiedy i w jakim zakresie zamierzają one zastosować się do wytycznych. Umożliwiłoby to Komisji odpowiednie monitorowanie realizacji tych wytycznych oraz poprawę skuteczności w zakresie wymiany najlepszych praktyk.

Komitet AAC uważa, że solidna i prawnie wiążąca procedura następcza jest niezbędna, by zapewnić oddziaływanie niewiążących instrumentów.

5.3 Opracowanie rozporządzenia WOR dla produktów akwakultury

Ustanowienie rozporządzenia WOR dla produktów akwakultury odgrywa kluczową rolę w tworzeniu odrębnej tożsamości akwakultury. Niejednoznaczne użycie terminu „rybołówstwo” powoduje brak pewności prawnej i nieporozumienia w zakresie wdrażania w państwach członkowskich. Nowe rozporządzenie powinno zawierać następujące poprawki:

Rozszerzenie norm handlowych o kwestie środowiskowe, dobrostan zwierząt i aspekty społeczne

Bieżące normy handlowe obejmują jedynie jakość, rozmiar, masę, opakowanie, prezentację i etykietowanie produktów akwakultury.

Ocena wdrożenia norm handlowych przeprowadzona w 2019 r. wykazała niedociągnięcia w zakresie skuteczności standardów pod względem osiągania celów WOR. W ocenie stwierdzono, że istniejące normy w niewystarczającym stopniu przyczyniają się do zapewnienia równych szans w zakresie aspektów środowiskowych i społecznych oraz nie gwarantują osiągnięcia celu, jakim jest dostarczanie zrównoważonych produktów wodnych⁴⁰.

Strategia „od pola do stołu” obejmuje zmianę w normach handlowych w celu zapewnienia sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska systemu żywnościowego⁴¹.

Normy handlowe należy rozszerzyć, aby uwzględnić kwestie środowiskowe, dobrostan zwierząt i aspekty społeczne, zgodnie z przykładem zaproponowanym przez STECF⁴².

Poprawka do obowiązkowych wymogów w zakresie informowania konsumentów, zaproponowana przez MAC/AAC.

⁴⁰ SWD(2019) 453 final.

⁴¹ Strategia „od pola do stołu”, COM(2020) 381 final.

⁴² STECF-20-05.

Wspólne zalecenia MAC/AAC w sprawie informowania konsumentów w sektorach hotelarsko-restauracyjnych (HORECA) wskazują na problemy w bieżącym rozporządzeniu o wspólnej organizacji rynku i proponują rozwiązania mające na celu ich przezwyciężenie. Nowe rozporządzenie WOR dla produktów akwakultury (a także WOR dla produktów rybołówstwa) powinno uwzględnić zalecenia MAC/AAC.

Cele organizacji producentów

Obecna wspólna organizacja rynku nakłada na organizacje producentów obowiązek dołożenia wszelkich starań, aby produkty paszowe dla ryb z akwakultury pochodziły z łowisk zarządzanych w sposób zrównoważony, natomiast cele polegające na wnoszeniu wkładu do zaopatrzenia w żywność, promowaniu wysokich standardów jakości i bezpieczeństwa żywności oraz przyczynianiu się do tworzenia zatrudnienia są opcjonalne. W przypadku skorupiaków jedynym celem jest zarządzanie znakami jakości.

Bezpieczeństwo i dostawy żywności, wzrost gospodarczy i zatrudnienie, dobrostan zwierząt i wpływ na środowisko to cele polityki, które powinny być obowiązkowe dla organizacji producentów i organizacji międzybranżowych.

5.4 Poprawka do ram prawnych dla organizacji producentów i organizacji międzybranżowych

Rekomendacja Komisji w sprawie ustanowienia i wdrożenia PMP (2014/117) powinna ulec zmianie,⁴³ aby uwzględnić zmienione cele nowej wspólnej organizacji rynku produktów akwakultury.

AAC proponuje ponadto zmianę rozporządzenia wykonawczego Komisji nr 1419/2013 w sprawie uznawania ponadnarodowych organizacji producentów i organizacji międzybranżowych. Powinny być one uznawane i finansowo wspierane przez Dyрекcję Generalną ds. Gospodarki Morskiej i Rybołówstwa (DG MARE) pod bezpośrednim kierownictwem, a nie przez państwo członkowskie, w którym ma siedzibę ponadnarodowa organizacja producentów / międzybranżowa.

5.5 Poprawa spójności pomiędzy celami polityki w zakresie akwakultury a dyrektywami UE dotyczącymi ochrony środowiska

Większość państw członkowskich nie ustanowiła szczegółowych przepisów ustawodawczych dotyczących działalności w zakresie akwakultury, a większość przepisów UE mających zastosowanie do akwakultury nie jest specyficzna dla tego sektora. Obowiązujące prawodawstwo UE w zakresie ochrony środowiska obejmuje dyrektywy, które muszą być transponowane przez organy państw członkowskich do przepisów mających zastosowanie w danym sektorze. Transpozycja w przypadku braku krajowych przepisów ustawodawczych dotyczących akwakultury może czasem prowadzić do braku spójności pomiędzy państwami członkowskimi lub organami w tym samym państwie członkowskim. Powoduje to brak pewności wśród operatorów względem obowiązujących przepisów ustawodawczych⁴⁴. Komitet AAC podkreśla, że złożoność ram regulacyjnych UE dotyczących akwakultury zwiększa się ze względu na mniejszy priorytet polityczny nadawany akwakulturze w państwach członkowskich.

Komitet wezwał Komisję do przedstawienia wniosku mającego na celu poprawę spójności między celami rosnącego sektora zrównoważonej akwakultury w UE a prawodawstwem UE w zakresie ochrony środowiska⁴⁵.

⁴³ Rekomendacja Komisji z dnia 3 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia i realizacji planów produkcji i wprowadzania do obrotu zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1379/2013 w sprawie wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury

⁴⁴ Ramy regulacyjne i administracyjne dotyczące akwakultury, dokument roboczy służb Komisji, SWD(2024) 95 final

⁴⁵ Wnioski Komitetu w odniesieniu do sprawozdania specjalnego Europejskiego Trybunału Obrachunkowego nr 25/2023 w sprawie polityki UE w zakresie akwakultury, 2024

Komitet AAC zaleca włączenie ustaleń zawartych we wniosku i uwzględnienie ich w reformie w dziedzinie akwakultury (APR).

III. Wnioski

Komisja Europejska zapowiedziała „strategiczny dialog na temat przyszłości rolnictwa w UE” w swoim orędziu o stanie Unii z 2023 r., odnosząc się do znaczenia bezpieczeństwa żywnościowego i wystarczalności, oraz do rosnącego wpływu, jaki wywierają nowe wyzwania i obowiązki.

Komitet AAC zachęca instytucje UE i państwa członkowskie do rozpoczęcia dialogu na temat polityki dotyczącej akwakultury oraz do wprowadzenia w kolejnych fazach proponowanej reformy APR dotyczącej akwakultury.

AAC nie przewiduje utworzenia nowej Dyrekcji Generalnej ds. Akwakultury, konieczne jest jednak również przeanalizowanie organizacyjnych i ekonomicznych konsekwencji wdrażania i zarządzania nową polityką. AAC proponuje rozważenie utworzenia odrębnej jednostki ds. akwakultury.

Komitet AAC zaleca Dyrekcji Generalnej ds. Gospodarki Morskiej i Rybołówstwa (DG MARE) zapewnienie terminowych konsultacji z AAC w zakresie opracowywania i wdrażania reformy APR.

Poniżej przedstawiono proponowaną nową politykę UE w zakresie akwakultury.

Traktat Unijny obejmuje akwakulturę				
Rozporządzenie EFMRA	Rozporządzenie DCF	Rozporządzenie WPRyB	Rozporządzenie WOR	Akwakultura Zrównoważoność Rozporządzenie
	Decyzja delegowana Decyzja wykonawcza	Cele Niewiążące wytyczne Komisji Europejskiej MNSP PAŃSTW CZŁONKOWSKICH Wymiana najlepszych praktyk PC Koordynacja MNSP przez Komisję Europejską AAC (AAM)	Cele Informowanie konsumentów Standardy rynkowe Organizacja producentów (PO) Rozporządzenia wykonawcze organizacji producentów Rekomendacje Komisji w sprawie organizacji producentów	Cele w zakresie dostaw produktów Zamówienia publiczne (Wskaźniki) (PMEF)
		Rozporządzenia delegowane AAC		

Akt prawny w sprawie PMEF: Cele wzrostu państw członkowskich, wskaźniki dotyczące zrównoważonego rozwoju, wieloletni krajowy plan strategiczny (MNSP) / wytyczne strategiczne, wytyczne Komisji

Polityki horyzontalne UE i ustawodawstwo/zarządzanie państw członkowskich w zakresie akwakultury

Poprawki
Nowe elementy

Komitet Doradczy ds. Akwakultury (AAC)

Rue Montoyer 31, 1000 Bruksela, Belgia

Tel.: +32 (0) 2 720 00 73

E-mail: secretariat@aac-europe.org

Twitter: @aac_europe

www.aac-europe.org